

*Анотація.* У статті розглянуто проблему взаємодії декоративної композиції та функціонального світла як одного з актуальних напрямів сучасного мистецтва і дизайну. Проаналізовано основні принципи побудови декоративної композиції, зокрема ритм, пропорції, гармонію, контраст і симетрію, а також функціональні характеристики світла, пов'язані з ергономічними, технічними та естетичними вимогами. Особливу увагу приділено феномену синергії цих двох складових, що проявляється в інтеграції світла як активного елемента художньої структури. Визначено, що у сучасному мистецькому та дизайнерському середовищі світло набуває статусу самостійного виражального засобу, здатного формувати простір, створювати емоційний настрій та підсилювати образну виразність декоративних об'єктів. Розкрито особливості взаємодії світла з матеріалами, кольором і фактурою, а також проаналізовано роль світлових ефектів у формуванні динамічних, багатовимірних композицій. Окреслено значення сучасних технологій освітлення, зокрема світлодіодних та інтерактивних систем, у створенні нових художніх форм. У результаті дослідження доведено, що синергія декоративної композиції та функціонального світла сприяє формуванню цілісного предметно-просторового середовища, яке поєднує естетичну виразність, функціональність та інноваційність.

*Ключові слова:* декоративна композиція, панно, функціональне світло, дизайн середовища.

*Abstract.* The article considers the problem of the interaction of decorative composition and functional light as one of the current directions of modern art and design. The basic principles of constructing a decorative composition are analyzed, in particular, rhythm, proportions, harmony, contrast and symmetry, as well as the functional characteristics of light related to ergonomic, technical and aesthetic requirements. Particular attention is paid to the phenomenon of synergy of these two components, which is manifested in the integration of light as an active element of the artistic structure. It is determined that in the modern art and design environment, light acquires the status of an independent means of expression, capable of shaping space, creating an emotional mood and enhancing the figurative expressiveness of decorative objects. The features of the interaction of light with materials, color and texture are revealed, and the role of light effects in the formation of dynamic, multidimensional compositions is analyzed. The importance of modern lighting technologies, in particular LED and interactive systems, in the creation of new artistic forms is outlined. The research has proven that the synergy of decorative composition and functional light contributes to the formation of a holistic object-spatial environment that combines aesthetic expressiveness, functionality and innovation.

*Keywords:* decorative composition, panel, functional light, environmental design.

Декоративна композиція – це організація художніх елементів, спрямована на створення естетично цілісного образу. Вона базується на принципах ритму, симетрії, контрасту, пропорційності та гармонії.

Функціональне світло, у свою чергу, забезпечує необхідний рівень освітлення для виконання певних завдань: роботи, відпочинку, орієнтації у просторі. Воно має відповідати ергономічним, технічним і санітарним вимогам.

Сучасне декоративне мистецтво перебуває на етапі активного пошуку нових художніх форм та засобів виразності. Одним із найбільш перспективних напрямів є синергія декоративної композиції та функціонального світла – органічне поєднання рукотворного декору з елементами штучного освітлення, що утворює єдину художньо-смыслову цілісність. Цей підхід дозволяє вийти за

межі традиційного розуміння декоративного панно і перетворити його на живий, динамічний об'єкт, що змінює своє сприйняття залежно від освітлення. У сучасному мистецтві та дизайні освітлення відіграє не лише утилітарну, а й важливу естетичну роль. Світло здатне трансформувати простір, підкреслювати композиційні особливості та створювати емоційний настрій. Синергія декоративної композиції та функціонального світла полягає у гармонійному поєднанні художньої виразності та практичної доцільності, що є важливим аспектом формування сучасного предметно-просторового середовища.

У сучасному художньому та дизайнерському мисленні світло перестає бути лише технічним засобом освітлення і набуває статусу повноцінного елемента композиції. Воно стає матеріалом, який можна формувати, моделювати, підпорядковувати художній ідеї. У цьому контексті особливого значення набуває синергія декоративної композиції та функціонального світла – явище, що поєднує естетику і практичність, форму і зміст, матеріальне і нематеріальне.

Декоративна композиція традиційно асоціюється з візуальним упорядкуванням елементів у просторі, де важливими є ритм, баланс, пропорції, колір, фактура. Світло ж довгий час розглядалося як зовнішній фактор, що лише підкреслює ці елементи. Проте сучасне мистецтво і дизайн змінюють цю парадигму, інтегруючи світло у саму структуру композиції.

Функціональне світло має забезпечувати комфорт, видимість, безпеку. Воно підпорядковується технічним нормам, ергономіці, вимогам простору. Однак у поєднанні з декоративною композицією воно виходить за межі утилітарності і стає носієм художнього змісту. Це поєднання створює нову якість, у якій функція і естетика не суперечать, а доповнюють одна одну.

Синергія цих двох складових проявляється насамперед у роботі з простором. Світло здатне трансформувати простір, змінювати його сприйняття, акцентувати або приховувати окремі елементи. Декоративна композиція, у свою чергу, задає структуру, у межах якої світло набуває значення. Разом вони формують цілісне середовище.

Одним із ключових аспектів є взаємодія світла і матеріалу. Різні матеріали по-різному реагують на світло – відбивають, поглинають, розсіюють його. Скло, метал, текстиль, дерево – кожен із них створює власний світловий ефект. Художник або дизайнер, працюючи з цими матеріалами, може створювати складні світлотіньові композиції.

Особливу роль відіграє колір світла. Теплі і холодні відтінки впливають на емоційне сприйняття простору. Колір може підсилювати декоративні елементи або, навпаки, створювати контраст. У сучасному дизайні активно використовуються світлодіодні технології, які дозволяють змінювати колір, інтенсивність, напрям світла.

Декоративна композиція, інтегрована зі світлом, може набувати динамічного характеру. Світло може змінюватися у часі, реагувати на рух, звук, зміну умов. Це створює ефект “живого” простору, який постійно

трансформується. Такий підхід особливо характерний для сучасних інсталяцій, сценографії, медіа-арту.

Важливим є також ритм. У декоративній композиції ритм визначається повторенням елементів, їхнім чергуванням, варіаціями. Світло може підсилювати цей ритм, створювати додаткові акценти, формувати світлові “пульсації”. Це додає композиції глибини і виразності.

Синергія світла і декоративної композиції особливо виразно проявляється в архітектурному середовищі. Фасади будівель, інтер’єри, громадські простори – все це стає полем для експерименту. Світло може підкреслювати архітектурні форми, створювати нові образи, змінювати сприйняття об’єкта у різний час доби.

У декоративно-прикладному мистецтві ця синергія також набуває нових форм. Світильники, панно, текстильні об’єкти, кераміка – всі ці речі можуть інтегрувати світло як частину композиції. Вони стають не лише предметами, а й джерелами атмосфери.

Сучасні художники активно досліджують можливості світла як матеріалу. Вони створюють об’єкти, де світло є головним елементом, а матеріальна основа – лише носієм. У таких роботах межа між мистецтвом і дизайном стирається.

Функціональність у цьому контексті не зникає, а трансформується. Світло продовжує виконувати свою практичну роль, але водночас стає частиною художнього задуму. Це дозволяє створювати простори, які є не лише зручними, а й емоційно насиченими.

Емоційний аспект є одним із ключових. Світло здатне впливати на настрій, створювати атмосферу, викликати асоціації. У поєднанні з декоративною композицією воно формує цілісний емоційний досвід. Це особливо важливо у громадських просторах, де дизайн впливає на поведінку і самопочуття людей.

Синергія світла і композиції також має символічний вимір. Світло традиційно асоціюється з ідеями життя, знання, духовності. У художніх об’єктах воно може виконувати символічну функцію, підсилювати зміст композиції, створювати метафори.

Технологічний розвиток відкриває нові можливості для реалізації цієї синергії. Інтерактивні системи, програмоване освітлення, сенсори — все це дозволяє створювати складні світлові сценарії. Художник отримує нові інструменти, які розширюють межі творчості.

Водночас важливо зберігати баланс між технологією і художністю. Надмірне використання технічних засобів може призвести до втрати змісту. Світло має бути не самоціллю, а засобом вираження.

Освітній аспект також відіграє важливу роль. Формування культури світла, розуміння його можливостей, вміння працювати з ним є важливими для сучасних дизайнерів і художників. Це сприяє розвитку нових підходів, формуванню професійної мови.

У глобальному контексті синергія декоративної композиції та функціонального світла стає важливою частиною сучасної культури. Вона

відображає прагнення до гармонії між технологією і мистецтвом, функцією і естетикою. У сучасному дизайні спостерігається активне використання інноваційних технологій освітлення, зокрема LED-систем, інтерактивного та динамічного світла. Вони дозволяють змінювати колір, інтенсивність і навіть сценарії освітлення в реальному часі. Популярними є мінімалістичні рішення, де світло стає головним декоративним елементом, а також інтеграція освітлення в архітектурні форми — стелі, стіни, меблі.

У майбутньому можна очікувати подальшого розвитку цього напрямку. Нові матеріали, технології, підходи відкриватимуть нові можливості для творчості. Світло стане ще більш інтегрованим у художній процес.

Таким чином, синергія декоративної композиції та функціонального світла є складним і багатогранним явищем, що відображає сучасні тенденції у мистецтві і дизайні. Вона демонструє, як різні елементи можуть взаємодіяти, створюючи нову якість. У цьому поєднанні народжується простір, який є не лише функціональним, а й художньо насиченим, емоційно виразним, символічно значущим. Саме це робить сучасне мистецтво і дизайн актуальними і живими. Поєднання декоративної композиції та функціонального світла сприяє створенню комфортного, естетично привабливого середовища. Воно впливає на психологічний стан людини, її продуктивність і самопочуття. У громадських просторах така синергія допомагає організувати потоки людей, акцентувати важливі зони та створити унікальний образ інтер'єру або екстер'єру.

Синергія декоративної композиції та функціонального світла є важливим принципом сучасного мистецтва і дизайну. Вона передбачає гармонійне поєднання естетики та практичності, де світло виступає не лише як засіб освітлення, а як повноцінний елемент художнього вираження. Завдяки цьому створюються багатовимірні просторові рішення, що поєднують красу, функціональність і інноваційність.

### Список використаних джерел

1. Арнхейм Р. Мистецтво і візуальне сприйняття: психологія творчого ока. Київ: Основи, 2001.
2. Бондаренко Л. В. Основи композиції в дизайні середовища. Київ: КНУТД, 2015.
3. Кіриченко Є. І. Художні засоби архітектурної композиції. Київ: Будівельник, 1991.
4. Нефьодов С. І. Світло в архітектурі та дизайні інтер'єру. Київ: Ліра-К, 2018.
5. Тарасенко О. А. Світловий дизайн у формуванні предметно-просторового середовища // Вісник ХДАДМ. 2020. № 3. С. 45–52.
6. Зузяк Т.П., Соловей В.В., Черешня Р.М. Сучасний настінний барельєф як засіб художньої організації інтер'єрного простору. Проблеми та інновації в мистецкій, технологічній та професійній освіті / Т.П. Зузяк (голова) та [ін.]. – Вінниця, 2025. – Вип. 5. С.10-15

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.22>

Крістіна Хомяченко

м. Вінниця, Україна

Науковий керівник: Тетяна Зузяк

<https://orcid.org/0000-0002-5437-0272>

email: tetiana.zuziak@vspu.edu.ua

## **ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬОГО ВІДТВОРЕННЯ АРХІТЕКТУРИ В ДЕКОРАТИВНОМУ ПЕЙЗАЖІ (на прикладі зображення архітектури м.Вінниця)**

*Анотація. У статті розглядаються особливості художнього відтворення архітектури в декоративному пейзажі як специфічної форми образотворчого мистецтва. Проаналізовано роль архітектурних елементів у формуванні композиції, ритму та декоративної цілісності твору. Висвітлено основні принципи зображення, зокрема стилізацію, узагальнення форм, умовність простору та колористичні рішення. Особливу увагу приділено взаємодії архітектури з природним середовищем і її трансформації відповідно до художнього задуму автора. Підкреслюється значення декоративного підходу у створенні емоційно насиченого та естетично виразного образу, а також його зв'язок із традиціями та сучасними тенденціями мистецтва.*

*Ключові слова: архітектура, декоративний пейзаж, композиція, колористика, орнаментальність.*

*Abstract. The article examines the features of the artistic reproduction of architecture in a decorative landscape as a specific form of fine art. The role of architectural elements in the formation of the composition, rhythm and decorative integrity of the work is analyzed. The basic principles of the image are highlighted, in particular, stylization, generalization of forms, spatial convention and color solutions. Special attention is paid to the interaction of architecture with the natural environment and its transformation in accordance with the author's artistic intention. The importance of the decorative approach in creating an emotionally rich and aesthetically expressive image is emphasized, as well as its connection with traditions and modern trends in art.*

*Keywords: architecture, decorative landscape, composition, color, ornamentation.*

Архітектура – це найчесніший портрет міста. Вона нічого не приховує: ні час, ні характер людей, які тут жили, ні культурні впливи, що формували це місце впродовж століть. На відміну від живопису чи літератури, архітектура існує у публічному просторі – вона відкрита для всіх, вона є частиною щоденного досвіду кожного мешканця. Саме тому образ рідного міста через його архітектуру завжди був і залишається однією з найсильніших тем у образотворчому мистецтві.

Декоративний пейзаж посідає важливе місце в образотворчому мистецтві, поєднуючи реальні мотиви природи та архітектури з умовністю, узагальненням і стилізацією. Особливу роль у ньому відіграє архітектура як елемент, що не лише структурує композицію, а й надає їй змістової глибини, історичного або

символічного значення. Художнє відтворення архітектурних форм у декоративному пейзажі має свої специфічні риси, зумовлені прагненням митця до естетичної гармонії, ритму та орнаментальності.

Зазначимо, що декоративний пейзаж - це художнє зображення природи, в якому домінують узагальнення форм, площинність, умовність кольору та орієнтація на декоративний ефект. На відміну від реалістичного пейзажу, він не прагне точно передати натуру, а трансформує її відповідно до авторського задуму. Архітектурні об'єкти в такому пейзажі виступають не лише як зображення конкретних споруд, а як елементи художньої композиції.

Декоративний архітектурний пейзаж як окремий жанр залишається мало дослідженим у вітчизняному мистецтвознавстві. Бракує комплексного погляду - і з теоретичної, і з практичної точки зору.

Архітектура у декоративному пейзажі виконує кілька важливих функцій: **композиційна** - будівлі допомагають організувати простір, створюють рівновагу та акценти; **ритмічна** - повторення форм (вікон, арок, дахів) формує візуальний ритм; **символічна** - архітектура може передавати історичний, культурний або емоційний зміст; **декоративна** - архітектурні елементи стають частиною орнаментальної структури твору. Таким чином, архітектура інтегрується в загальну систему зображення, підпорядковуючись художньому стилю.

Однією з ключових рис є стилізація архітектурних об'єктів. Художник спрощує складні конструкції, зводячи їх до геометричних форм - квадратів, прямокутників, трикутників. Деталі або опускаються, або навмисно підкреслюються для створення декоративного ефекту. Окрім того, в декоративному пейзажі часто відсутня традиційна лінійна перспектива. Простір передається умовно, через накладання площин, зміну масштабу або кольору. Архітектура при цьому виглядає «вписаною» у площину картини, а не відтвореною в глибині.

Варто зазначити, що колір відіграє провідну роль. Архітектурні об'єкти можуть мати нереалістичне забарвлення, що підпорядковується загальній колористичній гармонії твору. Часто використовуються контрастні або локальні кольори, які підсилюють декоративність. Щодо архітектурних деталей (вікна, дахи, фасади), то вони можуть трактуватися як орнаментальні мотиви, а повторюваність елементів створює відчуття ритму та цілісності композиції. Заради художнього задуму митець може також змінювати пропорції будівель, перебільшувати або зменшувати окремі елементи, що дозволяє йому виділити головне та посилити виразність образу.

У декоративному пейзажі архітектура тісно взаємодіє з природними елементами - деревами, водою, небом. Вони часто підпорядковуються єдиному стилю зображення, утворюючи цілісну декоративну систему, а лінії будівель можуть перегукуватися з формами природи, а кольори - гармонізувати між собою.